

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

detur primum medium, ergo etiam implicat, ut in intentione operetur, nisi detur finis ultimus.

Dixi: *in causis per se subordinatis*: quia in finibus, qui tantum per accidens conjunguntur, cessat ratio conclusionis, ideòque nihil impedit, quin successivè & syncategorematicè plures fines disparati appeti possint in infinitum.

11. Neque dicas: bonum esse diffusivum sui, adeòque quilibet finis, utpote bonum quoddam debebit in ulteriorem finem diffundi, sicque nunquam pervenietur ad finem ultimum, sed dabitur processus in infinitum. Nam istud axioma triplicem admittit sensum & expositionem. Primò. Quòd sit diffusivum alliciendo & trahendo voluntatem. Ita S. D. I. p. q. 5. a. 4. ad 2. Secundò virtute, non actu. Tertiò. Secundum capacitatem termini, unde implicante infinitate creatorum finium, & implicat infinita diffusio. Quilibet ex his expositione satisfacit objectioni.

12. Certum sit tertiò. Possè eandem voluntatem successivè habere plures fines ultimos. Ita enim homo ex peccatore modò justus, modò ex justo fit peccator transferendo finem ultimum vel à creatura in DEUM, vel à DEO in creaturam. Difficultas est primò, an voluntas pro eodem tempore plures fines totales positivè vel negativè ultimos copulativè, vel disjunctivè actualiter, vel habitualiter, formaliter, vel virtualiter possit appetere? ubi aliter Thomistæ, aliter Scotistæ, & RR. sentiunt.

§. III.

Resolutio questionis.

13. **CONCLUSIO:** *Voluntas non potest simul tenere efficaciter in duos fines totaliter ultimos.* Ita S. D. hic a. 5. cum suis Discipulis, & non obscure deducitur ex Verbis Christi Matth. 7. *Nemo potest duobus Dominis servire, non potestis DEO servire, & Mammonæ.* Item ex 3. Reg. 18. ubi Elias Israelitas objurgans: *Utsquequò claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini illum.* Cui objurgationi populus naturali lumine convictus, nec verbum ausus opponere contuit. *Et non respondit populus ei verbum.*

Ratio est: quia, si appeterentur ejusmodi fines, simul essent simpliciter ultimi ex suppositione, & simul non essent: quia finis simpliciter ultimus appetitur per modum adæquatè satiativi, quasi nihil extra ipsum appetendum relinquatur. Finis quoque simpliciter ultimus dicitur 1. Eth. c. 2. qui ita propter se appetitur, ut cætera omnia propter ipsum appetantur: sed si appeterentur duo ultimi fines, finis A, & finis B, tunc extra finem A, adhuc aliquid apprehenderetur, ut satiativum appetitûs, nempe finis B. idem dixeris de fine B, neuter quoque ex istis duobus ad alterum referretur: ergo neuter esset finis simpliciter ultimus.

Confirmatur primò. Non possunt secundum meliorem Philosophiam dari simul 2. causæ totales ejusdem generis in ordine ad eundem effectum; sed duo ultimi fines essent 2. causæ totales ejusdem generis respectu ejusdem appetitûs: ergo.

Confirmatur 2. Primum principium cujuslibet generis debet esse unum, sicut & ipsum ge-

nus: sed finis ultimus est primum principium in genere appetibilem: ergo debet esse unum. Hinc ad reliquorum solutionem

Inferes primò. Plures ultimos fines non solum copulativè, sed ne quidem disjunctivè simul appeti posse; Nam etiamsi disjunctivè appeterentur, neuter eorum referretur ad alterum, nec appeteretur ut simpliciter satiativus, & bonum perfectum: sed hoc est contra rationem ultimi finis totalis: ergo.

Inferes secundò. Nec fieri posse, ut homo efficaciter conversus in unum finem ultimum actualiter, & in alium habitualiter. Nam efficax conversio necessariò destruit habituales conversiones in alium finem, siquidem per illam hominè se & omnia sua refert in finem; sed si remaneat habitualis conversio in alium finem ultimum, hoc ipsò actualis illa conversio non est efficax.

Inferes tertiò: contra Suar. tract. 1. de actuali hum. disp. 3. se. 2. ne quidem simul consistere posse duos fines, quorum unus sit positivè, & alter negativè ultimus, vel quorum uterque tantum sit negativè ultimus. Non primum, quia cum finis positivè ultimus dicatur ille, ad quem omnia referuntur, & qui super omnia appetitur, jam finis positivè ultimus non esset positivè ultimus, si præter se haberet finem negativè ultimum, quippe qui ad ipsum nullatenus foret relictus. Non etiam secundum, quia voluntas debet habere aliquem finem simpliciter & positivè ultimum, quem super omnia diligit, ut partim constat ex num. 3. partim infra §. 6. dicitur.

Inferes quartò. Nec simul dari posse duos fines ultimos, quorum unus sit formaliter, alter virtualiter intentus, vel enim uterque appeteretur ut completè satiativus, vel non: vel ordinarentur ad se invicem, vel non. Quidconque dicatur, cessat ratio finis ultimi, juxta super dicta: ergo.

Inferes quintò. Non repugnare simul in voluntate duos fines ultimos, quorum unus in ratione finis ultimi sit simpliciter, & efficaciter; alius verò inefficaciter, & secundum quid voluntus. Constat primò: quia peccator in statu peccati mortalis constitutus, potest facere opus moraliter bonum, v. g. dare elemosynam: sed tunc ratione peccati mortalis est habitu conversus in creaturam: aliàs hoc opus jam non esset moraliter bonum: ergo tunc simul habet duos ultimos fines, non quidem utrumque efficaciter, sed unum efficaciter, & alterum inefficaciter intentos. Constat secundò. In homine justo moraliter peccante, nam cum peccatum veniale tantquam malum morale nullò modò sit odibile in DEUM, venialiter peccans pro ultimo fine habebit creaturam, non quidem efficaciter, sed inefficaciter intentam, & tamen per habitum charitatis, qui per veniale non destruitur, homo tunc efficaciter, habitualiter tamen est conversus in DEUM, ut ultimum finem simpliciter & efficaciter intentum.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Gentiles & Pagani de factis existimant esse plures DEOS; & in ipsorum cultum

cultum se & omnia sua referunt: ergo de facto habent plures fines ultimos: quia quidquid apprehenditur in ratione DEI, apprehenditur in ratione summi boni, & finis ultimi.

Respondeo. Cum gentiles profanos Deos coluerint, & colant propter temporalem aliquam felicitatem, honores, divitias &c. potius in sua commoditate, quam in ipsis Dijs finem suum ultimum constituere, posito tamen, quod etiam in cultum deorum omnia sua referant, aut repleant, tunc finem ultimum collocasse in omnibus Dijs simul sumptis, quorum uni frugum ubertatem, alteri tempestatum, alij maris, voluptatum &c. patrocinium & gubernationem tribuebant. Ideoque plures Deos tanquam ultimos fines parciales colebant. Ad probationem Respondeo, quidquid in ratione DEI secundum veram & adequatam rationem Deitatis apprehenditur, illud apprehenditur sub ratione summi boni, concedo, quidquid apprehenditur sub falsa & partiali solum ratione Deitatis, nego.

Obijcies secundò. Dantur in intellectu plura prima principia, in quæ omnia alia resolvuntur, nec ipsa ad se invicem referuntur: ergo etiam in voluntate possunt dari plures fines saltem negativè ultimi, qui ad se invicem non referantur, ut si quis disparatim in voluptate & divitijs summam suam felicitatem collocet.

Respondeo negando antecedens. Omnia enim principia intellectus speculativi reducuntur ad istud: quodlibet est, vel non est; & omnia principia intellectus practici ad illud; declina à malo, & fac bonum.

Obijcies tertio. Qui mortaliter peccat, non ideò amittit Theologicam virtutem spei, per quam tendit in DEUM, ut nostrum finem ultimum, & beatitudinem objectivam: ergo peccatum præter finem ultimum, quem sibi peccando constituit, insuper habet DEUM pro ultimo fine.

Respondeo. Distinguendo alterum membrum 21. antecedentis, tendit inefficaciter in DEUM, concedo, tendit efficaciter, nego. Item tendit in Deum ut finem ultimum aliquando consequendum & possidendum, concedo, ut hic & nunc super omnia appetendum, nego antecedens & consequentiam. Quia spes non tendit in DEUM sub ea ratione, ut voluntas ipsum super omnia appetendo se & omnia sua in ipsum convertat, hoc quippe proprium est charitatis, quæ DEUM respicit, sub qua ratione est super omnia amabilis, adeoque non tantum ut objectum & finis operis, sed etiam ut est ultimus finis operantis. Spes autem solum tendit in DEUM, ut aliquando mediantibus Divinis auxilijs possidendum.

ARTICULUS II.

In quo mortaliter peccans constituat suum finem ultimum?

SUMMARI A.

1. Peccans pro fine simpliciter ultimo habet bonum creatum.
2. Idque formaliter est proprium commodum peccantis.
3. Auctoritas D. Augustini. 4. & D. Thomæ.
4. Natura vitiosa seipsam ultimam respicit.
5. Peccatum ex indiscreto zelo & ignorantia vincibili non habet DEUM pro ultimo fine.
6. Quomodo fieri possit, ut DEUS ametur plus, quam creatura, nec tamen sit finis ultimus?
7. Proprium commodum per reflexionem in suppositum peccantis sit finis determinatus.
8. Animus statim respiciendi non tollit, quò minus peccans efficaciter habeat creaturam pro fine ultimo.
9. Sententia Gonetii.
10. Eligium contraria, dicens, finem ultimum peccantis esse bonum proprium inordinatum.
11. Quia juxta SS. PP. ultimus finis peccantis est bonum commutabile.
12. Idque objectivè malum.
13. Respondetur ad objectiones Gonetii.

§. I.

Statuitur doctrina Thomistica.

Suppono, quod omnis peccans mortaliter, quantum ad affectum & interpretativè, constituat suum finem ultimum simpliciter in bono creato. Ita S. D. q. 28. d. Verit. a. 1. peccator, inquit, quantum ad affectum præponit creaturam creatori diligens plus creaturam, quam creatorem. Et crebrò indicatur in S. Scriptura, ut R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Deut. 32. Dereliquit DEUM factorem suum, & recessit à DEO salutari suo. If. 1. Va genti peccatrici, dereliquerunt DEUM, abalienati sunt retrorsum. Jer. 2. Me dereliquerunt fontem aque viva, & foderunt sibi cisternas dissipatas. &c. In hunc eundem sensum loquuntur SS. PP. & D. Augustinus l. 2. de libero arbit. c. 19. definiunt peccatum mortale, quòd sit aversio ab incommutabili bono, & conversio ad commutabilia bona. Ac rursus 15. de Trinit. Peccatum ordine neglecto amantes præte, quod est conditum propter te.

Et ratio est: actio, quæ quis mortaliter peccat, est actio honesta, adeoque propter aliquem finem ultimum determinatum, ut deinceps dicitur; sed non est propter verum & increatum finem ultimum: ergo est propter finem ultimum apparentem & creatum.

Dubium est. Quodnam sit illud bonum creatum, in quo peccans sibi ultimum finem constituit. Nam Vasq. disp. 5. c. 1. & 3. existimat, ultimum finem saltem negativum peccantis esse ipsum objectum circa quod peccati mortalis, ut est voluptas respectu libidinis, pecunia respectu furti. Curiel existimat peccantis ultimum finem esse aggregatum ex omnibus bonis creatis, circa quod homo peccat. Alij aliter. Thomistarum & nostra est

CONCLUSIO. Finis ultimus totalis mortaliter peccantis in concreto est ipsemet peccator, ita quidem, ut persona peccantis sit finis cui; proprium verò bonum seu commodum proprii suppositi sit finis cuius, ad quem referuntur, in eoque adstantur parti-